

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jany Novákové a soudců JUDr. Radima Pastrňáka, Ph.D. a Mgr. Gabriely Vršanské ve věci

žalobkyně: [osobní údaje žalobkyně]

zastoupená advokátem Mgr. Milanem Kvasnicou
sídlem Na Úvoze 392, 735 52 Bohumín

proti

žalované: Základní škola, Most, Svážná 2342, příspěvková organizace, IČO 49872184
sídlem Svážná 2342, 434 01 Most
zastoupená advokátem JUDr. Petrem Veselým
sídlem Nerudova 348, 432 01 Kadaň

**o upuštění od diskriminace nezletilé, omluvu za diskriminaci, o odvolání žalobkyně proti
částecnému rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 20. května
2019, č. j. 12 C 118/2017-99**

takto:

Rozsudek okresního soudu se v napadeném výroku I. zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací
okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Výrokem I. shora uvedeného částecného rozsudku Okresní soud v Mostě (dále jen, okresní soud“ či, soud prvního stupně“) zamítl žalobu o uložení povinnosti žalované se žalobkyni ve lhůtě 15 dnů písemně omluvit ve znění, „Základní škola, Most, Svážná 2342, příspěvková organizace se omlouvá [příjmení] [příjmení] za diskriminaci ředitelkou školy, která zamezila v přístupu na školní akci, postup ředitelky školy byl nezákonný a [příjmení] [příjmení] se tímto omlouvá“. Dále výrokem II. částecně zastavil řízení ohledně požadavku nezletilé žalobkyně, aby se žalovaná zdržela diskriminace žalobkyně spočívající v omezení v účasti na školních i mimoškolních akcích pořádaných žalovanou po částecném zpětvzetí žaloby.

2. Okresní soud v předmětné věci na základě provedených listinných důkazů, po aplikaci ustanovení § 81, § 82 a § 2956 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v situaci, kdy žalobkyně požadovala, aby soud vyslovil, že žalovaná se dopustila diskriminace a uložil žalované povinnost se žalobkyni ve lhůtě 15 dnů písemně omluvit omluvou ve žalobkyni navrženém znění dopisem zaslaným zákonnému zástupci, uzavřel, že omluva žalobkyni ze strany ředitelky školy již byla provedena, a to jak ústně tak písemně, když ředitelka školy dne 11. 5. 2017 učinila ústní omluvu nezletilé žalobkyni a rovněž na webových stránkách školy dne 28. 4. 2017 zveřejnila omluvu jiného, než žalobkyni požadovaného znění (v této souvislosti okresní soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 4669/2010). Okresní soud považoval způsob a znění provedené omluvy, ač toto výslovně v odůvodnění svého rozhodnutí neuvedl, za odpovídající prokázanému závadnému jednání. Dále okresní soud za zásadní důvod pro zamítnutí žalobkyni uplatněného nároku na písemnou omluvu považoval skutečnost, že zásah do osobnostních práv žalobkyně musí být v rozporu s objektivním právem (rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1872/2004, sp. zn. 30 Cdo 1315/2008), který okresní soud zřejmě neshledal (toto explicitně z odůvodnění rozsudku nevyplyvá), když na str. 4 odůvodnění rozsudku uvedl, že nešlo o odmítnutí účasti žalobkyně na školní akci, neboť předmětná akce sice probíhala v prostorách školy, avšak jednalo se o mimoškolní nenárokovou aktivitu a až na základě v této věci provedeného šetření bylo

zřizovatelem školy uloženo ředitelce školy přepracovat školní řád, ve kterém bude upraveno pořádání akcí a stanovena transparentní pravidla pro pořádání akcí nevztahujících se k plnění povinné školní docházky. Dále okresní soud vyslovil závěr, že se nejednalo o diskriminaci žalobkyně rozhodnutím ředitelky školy nepřipustit žalobkyni účast na akci pořádané školou, když z korespondence mezi školou a rodiči nezletilé žalobkyně zjistil, že, „ředitelku školy k tomuto kroku vedla spíše obava před útoky rodičů nezletilé žalobkyně nikoliv diskriminace osoby žalobkyně“. Z uvedených důvodů okresní soud žalobu v části, kterou žalobkyně požadovala písemnou omluvu žalované, zamítl. Zastavení řízení v rozsahu uplatněného nároku na zdržení se další diskriminace žalobkyně okresní soud odůvodnil odkazem na § 96 odst. 1, 2 o. s. ř. Vydání částečného rozsudku okresní soud odůvodnil odkazem na § 152 odst. 2 o. s. ř.

3. Proti výroku I. tohoto rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání, v němž především vytýkala, že rozsudek je nepřezkoumatelný, pakliže jeho odůvodnění postrádá vlastní argumentaci soudu a vnitřní logiku. Okresní soud neprovedl zhodnocení provedených listinných důkazů, pouze některá v nich uvedená tvrzení převzal, aniž by toto zdůvodnil, přitom nevypořádal argumenty žalobkyně. Žalobkyně zdůraznila, že okresní soud zcela pominul, že žalobkyně uplatňuje nároky a domáhá se ochrany s odkazem na zákon č. 189/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), otázkou, zda v daném případě šlo o diskriminační jednání ve smyslu uvedeného zákona se nezabýval, když pouze jedinou větou na konci odůvodnění rozsudku uvedl, že, „se v žádném případě nejednalo o diskriminaci žalobkyně rozhodnutím ředitelky školy nepřipustit žalobkyni účast na akci pořádanou školou, jak z vyjádření žalované, tak i z listinných důkazů bylo zjištěno (korespondence mezi školou a rodiči nezletilé žalobkyně), že ředitelku školy k tomuto kroku vedla spíše obava před útoky rodičů nezletilé žalobkyně nikoliv diskriminace osoby žalobkyně.“ Vedle nesprávného právního posouzení věci žalobkyně okresnímu soudu rovněž vytýkala, že na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, když závěr o tom, že nedošlo k diskriminaci vyvodil z listinných důkazů, „výsledek šetření České školní inspekce – Ústecký inspektorát Ústí nad Labem ze dne 19. 4. 2017“ a, „vyrozuměním o výsledku šetření adresovaném [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] ze dne 25. 4. 2017“, kdy k těmto důkazům okresní soud uvedl, že z těchto zjistil, že, „zacházet se žákyní diskriminačně z důvodu neshod s jejími zákonnými zástupci je neprofesionální, vůči žákyní výchovně necitlivé, ředitelka školy odmítnutím účasti žákyně bez relevantního důvodu nezajistila rovný přístup ke všem žákům při realizaci školní akce“ a, že odbor školství kultury a sportu Magistrátu města Mostu prošetřil stížnost na diskriminaci dcery [jméno] [příjmení] ředitelkou Základní školy Most, Svážná 2342, příspěvková organizace a dospěl k závěru, že ačkoli se nejednalo o akci, která souvisí s plněním povinné školní docházky, bylo vůči nezletilé žalobkyni ze strany ředitelky školy postupováno necitlivě, stížnost je důvodná.“ K závěru okresního soudu, že k vyloučení nezletilé žalobkyně z účasti na školní akci vedla, „obava ředitelky před útoky rodičů nezletilé žalobkyně“, žalobkyně namítala, že okresní soud pakliže tento závěr učinil z korespondence mezi školou a rodiči, pak v odůvodnění rozsudku neuvedl, o jakou se jednalo korespondenci, jaké útoky z této vyplývaly, a pouze převzal tvrzení žalované. Žalobkyně popřela, že by došlo ze strany jejich rodičů k útokům na ředitelku školy, neboť za útoky nemohou být považovány dvě stížnosti rodičů na ředitelku podané zřizovateli školy a dvě stížnosti podané České školní inspekci. Dále žalobkyně namítala, že okresní soud nesprávně dospěl k závěru, že žalovaná byla oprávněna žalobkyni z akce, „Noc s Andersenem“ vyloučit, neboť se jednalo o mimoškolní, nepovinnou a nenárokovou aktivitu, když šlo o akci pořádanou školou (zveřejněnou na webových stránkách školy, pořádání bylo projednáváno na jednání pedagogické rady), kdy žáci k účasti byly osloveni v průběhu vyučování prostřednictvím vyučujících a odevzdávali přihlášky svým třídním učitelům a rovněž peníze na občerstvení (jakož i ponižující vrácení před celou třídou žáků nezletilé spolu s odůvodněním) prováděla třídní učitelka v průběhu vyučování. Okresní soud nezdůvodnil, jak dospěl k závěru, že se nejednalo o školní akci, resp. že šlo o akci, která by umožňovala selektivní vyloučení konkrétní žákyně na základě osobního hodnocení ředitelky školy, když toto nevyplývá ani z okresním soudem odkazovaného sdělení zřizovatele školy, když samotná,,

nenárokovatelnost“, neumožňuje vyloučit některého z žáků z důvodu (a způsobem), jakým to bylo učiněno v případě žalobkyně, neboť jiné zacházení s konkrétní osobou v obdobné situaci, a to bez objektivního a rozumného důvodu, je diskriminací nezávisle na charakteru konkrétní akce a skutečnosti, jestli je, školní“ nebo ne. Žalobkyně dále poukazovala na to, že se v závěrečném návrhu dovolávala právní úpravy Evropské unie, odkazovala na rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2006 ve věci stížnosti č. 57325/0 Okresní soud se s argumentací žalobkyně nevypořádal, a aproboval diskriminační jednání vůči nezletilé žalobkyně odůvodněné údajným chováním jiných osob – jejich rodičů.

4. Žalobkyně rovněž namítala, že řízení je postiženo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí věci (§ 205 odst. 2 písm. c) o. s. ř.), když soud považovanou písemnou omluvu zaměňuje za omluvu zveřejněnou několik dnů na webových stránkách školy. Ačkoliv z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4669/2010 vyplývá, že omluva stejného významu, provedená jinými slovy, než je požadováno, je dostačující, nepovažuje žalobkyně za odpovídající zvolenou formu (žalobkyně opakovaně navrhovala, aby se žalovaná omluvila ve znění zveřejněném na webových stránkách, ale písemně), kdy dočasným umístěním omluvy na webových stránkách školy není zachována písemná forma, kdy tato musí být trvalá, stálá, zpětně nezměnitelná, kdy žádnou z takových charakteristik nespĺňuje omluva na webových stránkách školy (nadto po několika dnech opět odstraněná (nedostupná ani v archivu na webových stránkách), bez elektronického podpisu, nad to učiněná fyzickou osobou namísto žalovanou, tj. subjektem odlišným od žalované. Žalobkyně k otázce náležitostí právního úkonu v písemné formě odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2017, sp. zn. 20 Cdo 1741/2017 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 30 Cdo 1230/2007, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 2014, sp. zn. 23 Cdo 1593/2012.

5. Na základě uvedeného žalobkyně navrhla, aby odvolací soud napadený výrok I. rozsudku okresního soudu zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

6. Žalovaná ve vyjádření k žalobě navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek jako věcně správný potvrdil. Okresní soud se dle jejího názoru kriticky vyrovnal s listinnými důkazy, a to zejména, „výsledky šetření České školní inspekce“. Žalovaná rovněž zdůraznila, že ze strany rodičů žalobkyně nešlo o pouhé čtyři stížnosti, jak uvedla v odvolání, neboť ze strany rodičů došlo k opakovaným nevybíravým útokům vůči ředitelce školy, a to zejména v září 2016, kdy matka žalobkyně urážela zaměstnance školy a ředitelku. Dříve pak si rodiče žalobkyně stěžovali na to, že žáci měli do školy donést toaletní papír, ačkoli toto bylo mezi školou a rodiči dohodnuto. Žalovaná dále zmínila spor o dluh na úhradě za školní družinu. Po údajné diskriminaci žalobkyně pak došlo k dalším verbálním útokům rodičů žalobkyně na ředitelku školy, což žalovaná dokládala otevřeným dopisem rodičů ze dne 21. 9. 2017 podepsaným 142 rodiči žáků školy, kteří škole a ředitelce vyjádřili podporu. Žalovaná zopakovala, že se žalobkyni ze strany ředitelky dostalo omluvy jak osobně na hodině, tak písemně na webových stránkách školy, jejichž jediným provozovatelem je žalovaná, tj. sdělení na těchto stránkách umístěné je jejím sdělením. Požadavek žalobkyně na elektronický podpis omluvy označila žalovaná za přepjatý formalismus, s tím, že pro veřejnou omluvu není podpis tradiční, např. v případě omluvy ve veřejném periodiku. Dále zopakovala svou argumentaci ohledně dobrovolnosti akce, „Noc s Andersenem“ jak pro učitele, tak pro žáky, s tím, že pokud se akce účastníci pedagog rozhodl nepřevzít za některé z dětí osobní odpovědnost, nešlo o rozhodnutí školy, tj. v případě nesouhlasu s postupem pedagoga mělo být řízení vedeno proti tomuto pedagogovi. Závěrem vyjádření žalovaná poukázala na to, že žalobkyni v dané věci nesvědčí žádný z diskriminačních důvodů uvedených v § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., kdy žalobkyně pouze uměle vytváří diskriminační znak ve formě „rodu“, kdy obecně takovýto přístup nutně vede k označení každého negativního jednání za diskriminaci, a zneužití smyslu a cíle antidiskriminačního práva.

7. Po lhůtě k podání odvolání žalobkyně reagovala na vyjádření žalované polemikou s názory a argumenty žalované týkajících se konfliktů rodičů a ředitelky školy. Zejména zdůraznila, že omluva

na webových stránkách aktuálně neexistuje (není přístupná) a k této formě dále poukázala na to, že k editaci webových stránek školy má přístup neomezený počet neidentifikovaných osob, a to jak oprávněných (autoři, zaměstnanci školy, osoby spravující webhosting, kde je web umístěn - společnost A 24 a. s.), tak neoprávněných (tzv. hackeri), které mohou obsah webových stránek měnit. Žalobkyně v této souvislosti zdůraznila, že žalovanou použité srovnání webových stránek a datových stránek je nepříhodné, pakliže nelze srovnávat zabezpečení webových stránek vytvořených na bezplatném systému pro správu stránek Wordpress obsahujícím historicky vysoké množství bezpečnostních chyb (webová stránka publikující seznam (známých) bezpečnostních chyb systému Wordpress [webová adresa] jich k dnešnímu dni prezentuje [číslo]), kdy na některé poukázal i Národní CSIRT České Republiky, viz [webová adresa]), se systémem datových schránek, u kterých za 10 let provozu nedošlo k jedinému (známému) průniku neoprávněné osoby do systému. Žalobkyně rovněž nesouhlasila s tím, že předmětná akce, „Noc s Andersenem“ byla soukromou akcí jednotlivých pedagogů, když šlo o akci organizovanou školou, při níž byl pedagogický dohled zajišťován dle § 6 odst. 4 vyhlášky č. 263/2007 Sb. K otázce existence důvodů diskriminace ve smyslu zákona č. 189/2009 Sb., žalobkyně uvedla, že se dovolává právní úpravy Evropské unie a současně ochrany před diskriminací, jak vyplývá z § 2 odst. 1 písm. zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona.

8. Krajský soud, jako soud odvolací, po zjištění, že odvolání bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.), a že bylo podáno v zákonem stanovené lhůtě (§ 204 o. s. ř.), přezkoumal rozhodnutí okresního soudu spolu s řízením, které jeho vydání předcházelo, a to podle § 212 o. s. ř., § 212a o. s. ř. a bez nařízeného jednání (§ 214 odst. 1, písm. d) ve spojení s § 219a odst. 1, písm. a), b) o. s. ř.) dospěl k závěru, že odvolání je důvodné, neboť rozsudek soudu prvního stupně je nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů a současně trpí jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava, a to vadou z hlediska zvolené formy částečného rozsudku, která má za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.).

9. Odvolací soud se nejprve zabýval otázkou splnění podmínek pro vydání částečného rozsudku o nároku na písemnou omluvu v řízení, v němž se žalobkyně domáhala ochrany před diskriminací a navrhovala, aby soud vyslovil, že žalovaná se svým rozhodnutím zakázat účast žalobkyně na školní akci, „Noc s Andersenem“ dopustila diskriminace, a její rozhodnutí je nicotné, neboť je nezákonné, a aby žalované uložil povinnost se žalobkyni ve lhůtě 15 dnů písemně omluvit omluvou v žalobkyni navrženém znění dopisem zaslaným zákonnému zástupci žalobkyně. V této souvislosti odvolací soud uvádí, že před vydáním napadeného rozsudku vzala žalobkyně žalobu zpět v části, v níž se domáhala, aby soud žalované uložil povinnost zdržet se diskriminace žalobkyně spočívající v omezení účasti na školních i mimoškolních akcích pořádaných žalovanou.

10. Podle § 152 odst. 2 o. s. ř. má být rozsudkem rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.

11. Ve větě první shora uvedeného ustanovení je stanovena zásada, že rozsudkem má být zásadně rozhodováno o celém předmětu řízení. Od této zásady se podle věty druhé může soud, je-li to účelné, odchýlit tak, že buď rozhodne o části předmětu řízení prostřednictvím tzv. částečného rozsudku, nebo rozhodne jenom o právním základu věci rozsudkem mezitímním s tím, že posléze bude soudem rozhodnuto o zbylé části předmětu řízení nebo o výši nároku v tzv. konečném rozsudku.

12. Jak vyplývá z citovaného zákonného ustanovení, za podmínky, že je to účelné, může být částečným rozsudkem rozhodnuto o části nároku, o nároku jen jednoho ze žalobců, o nároku uplatněném vůči jednomu ze žalovaných, o jedné z více věcí spojených ke společnému řízení nebo o vzájemné žalobě, ovšem jen tehdy, jestliže to nevyklučuje hmotněprávní povaha nároku nebo povaha společenství účastníků (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2018, sp. zn. 22 Cdo 2146/2016). Skutečnost, že soud rozhodl jen o části projednávané věci nebo jen o

jejím základu, je třeba výslovně vyjádřit nejen v záhlaví rozsudku, ale i v jeho výroku; je proto třeba ve výroku rozsudku uvést, že o další části předmětu řízení nebo o výši nároku a o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku. Předpokladem pro vydání jak částečného, tak mezitímního rozsudku přitom je, jak bylo uvedeno výše, splnění podmínky „účelnosti“ vyjádřené v § 152 odst. 2 větě druhé o. s. ř. (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2011, sp. zn. 21 Cdo 1509/2010). Shledá-li soud důvody pro vydání částečného rozsudku, může jej vydat i bez návrhu účastníků; k účelnosti takového postupu však účastníci mají právo se vyjádřit. Pravidla pro dokazování uvedená zejména v ustanovení § 122 a § 123 o. s. ř. a další pravidla jednání (viz § 115 a § 116 o. s. ř.), jakož i další ustanovení občanského soudního řádu o rozsudku (srov. § 153, § 153a, § 153b, § 154 a § 155 o. s. ř. s tím, že soud nerozhoduje o náhradě nákladů řízení, a § 156 až 166 o. s. ř.), včetně § 119 o. s. ř., platí rovněž i v případě, že soud shledá důvody pro vydání částečného rozsudku.

13. Předmětem řízení v dané věci byl, po zpětvzetí zdržovací žaloby, žalobkyní uplatněný nárok na zadostiučinění (morální satisfakci) spočívající v nápravě nemajetkové újmy (zásahu do práv na lidskou důstojnost) způsobené diskriminačním jednáním. Zadostiučinění má přitom několik forem, z nichž nejobvyklejší je žalobkyní požadovaná neveřejná omluva (zpravidla v písemné podobě). Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, uveřejněném pod číslem 52/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, postavil najisto povahu omluvy jako plnohodnotného kompenzačního prostředku. Konstatoval, že ve fungujícím právním státě uznávajícím pravidla slušnosti by omluva měla být k dispozici vždy jako kompenzační prostředek první, pro mnohé dokonce jediné volby. Pokud poškozený nárok na poskytnutí zadostiučinění uplatní vedle požadavku na omluvu též prostředky morálními (konstatování diskriminace) nebo peněžními, je na individuálním posouzení, zda je vedle omluvy k naplnění zásady přiměřenosti zapotřebí též např. konstatovat porušení práva, anebo poskytnout též vedle ní přiměřené zadostiučinění v penězích. Jak vyplývá z výše uvedeného, má i určovací výrok o tom, že v něm specifikovaným jednáním k diskriminaci došlo, satisfakční účinky. Pokud žalobce vydání takového výroku požaduje, nemusí prokazovat naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. (Rc 46/1995). Domáhá-li se žalobce současně omluvy a určení, že došlo k diskriminaci, lze obecně určovací výrok považovat za nadbytečný, když ve formulaci omluvy je obsažen popis a kvalifikace jednání (diskriminační jednání), za něž se má žalovaný omluvit. Soud proto musí s ohledem na konkrétní okolnosti posoudit, zda se poskytnutí omluvy jeví jako dostačující, nebo zda jde o výjimečný případ, kdy je nezbytné vedle omluvy i konstatování porušení práva, pokud toto konstatování nevyplývá již z textu samotné omluvy (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3850/2014, uveřejněný pod číslem 37/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Při výběru formy přiměřené satisfakce (omluvy) volba náleží výlučně žalobci (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 30 Cdo 4910/2017), když soud zásadně nemůže žalobcem zvolenou formu, pokud ji shledá nedůvodnou, nahradit formou jinou (např. veřejnou omluvu nahradit omluvou neveřejnou), ačkoliv jinak lze přisvědčit okresnímu soudu, že soud není vázán žalobcem navrženým textem požadované omluvy (k tomu srov. např. 23 Cdo 4669/2010).

14. Z uvedeného vyplývá, že žalobkyně, pakliže se domáhala konstatování diskriminace a současně písemné neveřejné omluvy, neuplatnila dva samostatné nároky, ale jeden nárok na přiměřené zadostiučinění ve dvou formách. V rámci rozhodování o každé z žalobkyní požadovaných forem satisfakce musel soud nejprve vyřešit otázku, zda je základ nároku dán, tj. zda jednáním žalované (jednání jí přičitatelným) došlo k vyloučení žalobkyně z účasti na akci pořádané žalovanou (určené všem jejím žákům bez omezení), přestože žalobkyně splnila žalovanou objektivně stanovené podmínky účasti na této akci, a zda toto jednání je jedním protiprávním - diskriminací ve smyslu zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací, a zda k tomuto došlo z žalobkyní tvrzeného důvodu uvedeného v zákoně č. 198/2009 Sb. (z důvodu světového názoru rodičů žalobkyně, resp. z důvodu rodu žalobkyně). Ze shora uvedených

důvodů má odvolací soud za to, že v předmětné věci nebylo možno shora uvedené žalobní nároky považovat za samostatné, resp. dělitelné, a to i s ohledem na skutečnost, že se fakticky jedná pouze o různé formy téhož nároku, které je navíc třeba posuzovat ve vzájemné souvislosti s ohledem na to, že konstatování porušení práva je, jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu, formou zadostiučinění jen výjimečně nekonsumovanou omluvou. Je tedy zřejmé, že částečný rozsudek, v tom smyslu, že tímto není rozhodnuto o celém nároku, tj. i o požadavku na vyslovení toho, že rozhodnutím žalobkyně zakázat žalobkyni účast na předmětné akci došlo k diskriminaci, je neúčelné, pakliže jde o různé formy plnění identického nároku. V předmětné věci tak nebyly dle závěru odvolacího soudu dány podmínky pro vydání částečného rozsudku.

15. Pakliže okresní soud rozhodl částečným rozsudkem za situace, kdy podmínky pro jeho vydání nebyly dány, představuje takový postup vzhledem k ustanovení § 152 odst. 2 o. s. ř. vadu, která mohla mít vliv na správnost rozhodnutí (§ 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř.).

16. S ohledem na žalobkyní uplatněné odvolací důvody se odvolací soud rovněž zabýval namítanými vadami rozsudku okresního soudu.

17. Podle § 153 odst. 1 o. s. ř. soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci.

18. Podle § 157 odst. 2 o. s. ř. uvede soud v odůvodnění rozsudku podstatný obsah přednesů, stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má za prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, a posoudí zjištěný skutkový stav podle příslušných ustanovení, jichž použil (k tomu srov. dále ustanovení § 132 o. s. ř. ukládající soudu povinnost hodnotit důkazy podle své úvahy, a to každý jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti a pečlivě přitom přihlížet ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci). Jednotlivé prokázané skutečnosti (skutková zjištění) je třeba promítnout do závěru o skutkovém stavu věci, který stručně a výstižně vyjadřuje zjištěný skutkový stav věci (§ 153 odst. 1 o. s. ř.), jenž je rozhodný pro její právní posouzení.

19. Povinnost soudů rozsudky odůvodnit (§ 157 odst. 1 o. s. ř.), a to způsobem zakotveným v § 157 odst. 2 o. s. ř., je jedním z principů řádného a spravedlivého procesu vyplývajících z článku 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a z článku 1 Ústavy České republiky, který představuje součást práva na spravedlivý proces. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Stav, kdy rozsudek postrádá náležitosti uvedené v § 157 odst. 2 o. s. ř., ve svých důsledcích vede k tomu, že se stává nepřezkoumatelným (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2008, sp. zn. 32 Odo 1091/2006). V těchto případech pak nezbývá, než takové rozhodnutí v odvolacím řízení zrušit podle § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Je tomu tak proto, že činnost odvolacího soudu je zásadně činností přezkumnou a jestliže je odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, brání tento nedostatek odvolacímu soudu zhodnotit jeho správnost (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1993, sp. zn. 2 Cdo 2/93). Pokud tak odvolací soud neučiní (a rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí či změní), zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

20. Ze shora citovaného ustanovení vyplývá mimo jiné povinnost soudu v odůvodnění rozsudku uvést stručný a jasný výklad o tom, které skutečnosti, významné pro rozhodnutí věci, má za prokázané a které nikoliv. U každé jednotlivé prokázané i neprokázané skutečnosti musí (stručně a jasně) uvést, jak k tomuto závěru došel, tedy z jakých důkazů (rozuměno důkazů v řízení provedených) podle jeho názoru závěr vyplývá, jak tyto důkazy ve smyslu § 132 až 135 o. s. ř. hodnotil, a to zejména tehdy, šlo-li o důkazy protichůdné. Tento výklad musí soud přizpůsobit konkrétním okolnostem každé věci (rozsahu dokazování, složitosti dokazování skutkového stavu věci, množství návrhů účastníků na provedení důkazů apod.). Rozhodnutí, které nerespektuje zásady uvedené v citovaném ustanovení, je nepřezkoumatelné (pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů). Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 17. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 2433/99, zaujal právní názor, že o nepřezkoumatelný rozsudek jde i tehdy, jestliže odůvodnění rozsudku

postrádá skutková zjištění učiněná s odkazem na příslušné důkazy a jestliže ze závěrů soudu ohledně různých sporných položek není patrné, z jakých důkazů soud vycházel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení. V těchto případech pak nejsou splněny předpoklady pro opakování dokazování nebo jeho doplňování odvolacím soudem a nezbývá, než takové rozhodnutí podle § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. zrušit. Je tomu tak proto, že činnost odvolacího soudu je zásadně činností přezkumnou a jestliže je odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, brání tento nedostatek odvolacímu soudu zhodnotit jeho správnost (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1993, sp. zn. 2 Cdo 2/93). Pokud tak odvolací soud neučiní (a rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí či změní), zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

21. Pokud jde o odůvodnění napadaného rozsudku, pak v tomto okresní soud nevyjádřil žádnou ze svých hodnotících úvah ve vztahu k provedeným důkazům. Z odůvodnění rozsudku okresního soudu vyplývá, že zdrojem svých skutkových zjištění vedoucích k závěru, že k diskriminaci žalobkyně nedošlo, učinil listinné důkazy, a to výpis z webových stránek žalované týkající se omluvy ředitelky školy žalobkyni, vyjádření třídní učitelky Mgr. [jméno] [příjmení] ze dne 14. 12. 2018, výpisy z třídní knihy ze dne 11. 5. 2017 a 28. 4. 2017, vyjádření k nepřítomnosti Mgr. [jméno] [příjmení], email Mgr. [jméno] [příjmení] adresovaný matce žalobkyně, výsledek šetření České školní inspekce – Ústecký inspektorát Ústí nad Labem ze dne 19. 4. 2017 a vyrozumění odboru školství kultury a sportu Magistrátu města Mostu o výsledku šetření adresovaného [jméno] [příjmení] a Mgr. [jméno] [příjmení] ze dne 25. 4. 2017 a inspekční zprávy č. j. Č [číslo] a rovněž,, korespondenci mezi školou a rodiči nezletilé žalobkyně“ (tento důkaz není v odůvodnění rozsudku popsán, není uvedeno, jaká konkrétní skutková zjištění z nich okresní soud učinil). Z odůvodnění rozsudku nevyplývá, že a jak okresní soud vyhodnotil jednotlivé důkazní prostředky. Naopak okresní soud se hodnocením důkazů vůbec nezabýval a v odůvodnění rozsudku relevantním způsobem nevyložil, proč, resp. na základě jaké (logické) úvahy favorizoval tvrzení žalované. Okresnímu soudu je dále nutno vytknout pochybení v části vyložení právně rozhodných dílčích skutkových zjištění v tom směru, že v odůvodnění rozsudku není uvedeno, co bylo soudem zjištěno z toho kterého důkazního prostředku ve vztahu k jednání žalované předcházejícímu zveřejnění omluvy ředitelky školy na webových stránkách, kdy v zásadě byl proveden pouhý opis částí některých důkazů, a to částí dokumentu,, Výsledek šetření stížnosti“ ze dne 19. 4. 2017 České školní inspekce, Ústeckého inspektorátu a,, Vyrozumění o výsledku šetření stížnosti“ ze dne 25. 4. 2017 Statutárního města Most (viz str. 3), přičemž není zřejmé, jaká dílčí skutková zjištění ve věci rozhodná z těchto důkazních prostředků okresní soud učinil.

22. Tento postup okresního soudu přitom je v rozporu s § 157 odst. 2 o. s. ř. a zatěžuje dotčené rozhodnutí jeho nepřezkoumatelností, pakliže okresní soud reprodukoval přednesy stran a některé z provedených důkazů, ale nevyložil, které rozhodné skutečnosti má za prokázané a které nikoliv, a zejména jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů, o které opřel svá skutková zjištění.

23. Pro posouzení žalobkyní uplatněného nároku na zadostiučinění přitom byla primárně rozhodná skutková zjištění o tom, zda jednáním žalované byla odeprána účast na akci pořádané žalovanou (určené všem jejím žákům bez omezení), přestože žalobkyně splnila žalovanou objektivně stanovené podmínky účasti na této akci.

24. Bylo povinností okresního soudu jednotlivé prokazované skutečnosti (dílčí skutková zjištění) promítnout do závěru o skutkovém stavu věci (do tzv. skutkové věty), který stručně a výstižně vyjadřuje skutkový stav věci (§ 153 odst. 1 o. s. ř.) a je východiskem pro právní posouzení věci. Je tomu tak z toho důvodu, že pro závěr o skutkovém stavu věci je rozhodující vyhodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, popřípadě věrohodnosti, neboť to, jak vyznívá většina provedených důkazů, nic nevypovídá zejména o jejich věrohodnosti a pravdivosti, navíc výběr důkazů, které byly v řízení provedeny, může být ovlivněn nejen tím, jaký skutkový stav se opravdu odehrál, ale i působením dalších, často nahodilých okolností (srov. např. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. června 2004, sp. zn. 10 Co 830/2003, in

ASPI, dále rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2000, sp. zn. 21 Cdo 1689/99, nebo [příjmení], L., [příjmení], J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1081). Závěr o skutkovém stavu věci (tzv. skutková právní věta) nemůže vycházet z rozporných skutkových zajištění, ale naopak jednotlivá skutková zjištění, která soud činí z logicky na sebe navazujících důkazů, musejí ve svém souhrnu vytvářet celkový obraz dané věci, tedy ústí v tzv. skutkovou právní větu, na kterou soud vyhledává příslušné normativní pravidlo chování (právní normu), resp. v rámci aplikačního procesu posuzuje, zda je daný skutek (vůbec) podřaditelný pod tu kterou právní normu (obdobně viz např. rozsudek NS ČR korektně ze dne 24. března 2010, sp. zn. 30 Cdo 677/2010).

25. Z hlediska skutkového stavu, jakkoliv odůvodnění rozsudku skutkovou větu postrádá, lze z tohoto vyvodit toliko, že okresní soud dospěl k závěru, že žalobkyni, „nebylo umožněno“ se účastnit akce, „Noc s Andersenem“, aniž současně učinil závěr o tom, že účast žalobkyně dne 31. 3. 2017 na této akci byla vyloučena jednáním žalované, ani v jakém konkrétním jednání vyloučení spočívalo. Okresní soud dále uzavřel (z důkazů, které v odůvodnění rozsudku nepopsal ani nezhodnotil), že důvodem nepřipuštění účasti žalobkyně na předmětné akci byla, „obava před útoky rodičů nezletilé žalobkyně“. Okresní soud dále o skutkovém stavu uzavřel, že za znemožnění účasti na akci se žalobkyni na webových stránkách školy dne 28. 4. 2017 omluvila ředitelka školy, která omluvu učinila i ústně dne 11. 5. 2017. Takto provedenou omluvu okresní soud zřejmě hodnotil jako srovnatelnou s žalobkyní požadovanou písemnou omluvou, ačkoliv toto v písemném vyhotovení odůvodnění rozsudku výslovně neuvedl.

26. Nelze-li z odůvodnění rozsudku zjistit skutková zjištění předvídaná v hypotéze právní normy, kterou soud v daném případě aplikoval (ať již pro jejich absenci, nebo neurčitost či nesrozumitelnost jejich vyložení v odůvodnění rozsudku, anebo pro rozpornost dílčích skutkových zjištění ve vztahu k závěru o skutkovém stavu věci), pak je třeba přijmout závěr, že na základě takto (nedostatečně) zjištěného skutkového stavu soud posoudil věc po právní stránce nesprávně.

27. Okresnímu soudu je v této souvislosti nutno vytknout, že na předmětnou věc aplikoval výlučně ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen, „o. z.“) týkající se ochrany osobnosti (§ 81 a § 82 a dále § 2956 o. z.), přestože se žalobkyně výslovně domáhala ochrany před diskriminací podle § 10 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), (dále jen, „zákon č. 198/2009 Sb.“), tj. ochrany proti nerovnému zacházení z důvodu uvedeného v § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb. Okresní soud se s právní argumentací žalobkyně vůbec nevypořádal a zcela pominul, že je zásadně na žalobci, aby vyhodnotil, na základě jakého důvodu s ním bylo rozdílně zacházeno, a aby zvolil tomu odpovídající možnost své ochrany, a to buď formou žaloby na ochranu osobnosti podle o. z., nebo žalobou podle zákona č. 198/2009 Sb. Pakliže žalobkyně tvrdila, že důvodem nerovného zacházení je jedním z důvodů uvedených v § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb. (rasa, etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientace, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víra či světový názor, státní příslušnost) bylo nutno se zabývat podmínkami aplikace tohoto zákona. Provedla-li identifikaci důvodu nerovného zacházení žalobkyně volbu prostředku své ochrany, tj. volbu mezi žalobou podle zákona č. 198/2009 Sb. a žalobou na ochranu osobnosti podle o. z., bylo povinností soudu zabývat se otázkou, zda úprava speciálního zákona na vztah účastníků dopadá. Na tom nic nemění okolnost, že ochrany před diskriminací z jiných důvodů než uvedených v § 2 zákona č. 198/2009 Sb., se lze domáhat dle § 81 a § 82 o. z., zaručujících ochranu osobnosti člověka, resp. ve smyslu § 2951 odst. 2 o. z., který zaručuje právo na přiměřené zadostiučinění (zejména omluva, či konstatování porušení práva, pakliže peněžitá náhrada je zákonem uvedena jako subsidiární způsob, který nastupuje teprve v případě, že jiná forma není dostačující). Jakkoliv dle názoru odvolacího soudu není důvodem pro zamítnutí žaloby okolnost, že žalobce nesprávně právně posoudil důvod diskriminace, je-li v řízení prokázáno, že k nerovnému zacházení došlo, a že se jednalo o neoprávněný zásah, tj. zásah v rozporu s objektivním právem (tj. žalobce k zásahu do své osobnosti případně nesvolil, nejde o zásah

výslovně zákonem dovolený, resp. že k zásahu nedošlo výkonem subjektivního práva, případně při plnění zákonem uložené právní povinnosti), je povinností soudu, kterou v předmětné věci okresní soud nesplnil, vypořádat se s právní argumentací žalobce, a to zejména proto, že soud má ve vztahu k účastníkům poučovací povinnost vyplývající z ustanovení § 118a odst. 2 o. s. ř., dojde-li k závěru, že věc je možno po právní stránce posoudit jinak, než podle právního názoru účastníka.

28. Okresní soud po právní stránce zjištěný skutkový stav posoudil podle ustanovení § 81 a § 82 o. z., právně kvalifikační závěr shora popsaného skutku s největší pravděpodobností spočívá v tom, ačkoliv to v odůvodnění svého rozhodnutí okresní soud explicitně nevyjádřil (viz str. 4 odůvodnění), že zásah do osobnostních práv žalobkyně nebyl v rozporu s objektivním právem. K tomuto okresní soud argumentoval tím, že ačkoliv předmětná akce probíhala v prostorách školy, šlo o mimoškolní, nepovinnou a nenárokovou aktivitu (nevztahující se k plnění povinné školní docházky), jejíž pořádání nebylo upraveno školním řádem, tj. nebyla stanovena transparentní pravidla pro pořádání takové akce. Uvedenou argumentaci však odvolací soud shledal za nepřiléhavou, resp. za nelogickou, pakliže ze samotného konstatování, že šlo o akci, jejíž pořádání nebylo upraveno školním řádem, resp. že škola neměla stanovena transparentní pravidla pro pořádání nepovinných a nenárokových aktivit, závěr o oprávněnosti zásahu (odepření účasti žalobkyně na předmětné akci) nevyplyvá. Stejně tak tento závěr nelze vyvodit z prostého konstatování, že se jednalo o akci nepovinnou, resp. akci nevztahující se k plnění povinné školní docházky. I v případě, že žalovaná (škola) v rámci své další činnosti uspořádá nepovinnou akci – zorganizuje volnočasovou aktivitu svých žáků (nabídne službu - poskytnutí plnění potencionálním jí osloveným účastníkům, např. noční čtení spojené s přenocováním žáků ve škole), jednorázově (mimo pravidla upravená školním řádem) konkrétním způsobem stanoví podmínky účasti na této akci, učiní z původně nenárokové aktivity, aktivitu nárokovou pro každé, kdo nabídku školy přijal (tj. přihlásil se) a splnil stanovené podmínky účasti. I v případě odmítnutí poskytnutí takovéto „služby“ žalobkyni tak obecně mohlo dojít k nerovnému zacházení (zásahu do subjektivního práva žalobkyně), a mohlo jít o zásah v rozporu s objektivním právem. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že okresní soud ač vyvodil závěr, že důvodem vyloučení účasti žalobkyně byla „obava před útoky rodičů nezletilé žalobkyně“, nevyjádřil v odůvodnění svého rozhodnutí žádný závěr o tom, že takováto obava byla legitimním důvodem odmítnutí účasti žalobkyně, resp. že šlo o zásah výslovně zákonem dovolený, šlo o výkon subjektivního práva, resp. k zásahu došlo při plnění zákonem uložené právní povinnosti).

29. Z výše uvedeného je zřejmé, že okresní soud v ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. uvedené (a v judikatuře velmi podrobně interpretované) limity písemného vyhotovení napadeného rozsudku nesplnil, když jeho závěr o absenci podmínek pro žalobkyni požadovanou omluvu, je předčasný a rozhodnutí v této části tak spočívá i na nesprávném právním posouzení věci, pakliže okresní soud cituje ustanovení právních předpisů, která při právním posouzení použil, odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu, avšak vlastní aplikace příslušných právních předpisů na konkrétně zjištěné rozhodující skutečnosti zcela absentuje.

30. Z výše uvedených důvodů, a to jednak pro nedostatek formy rozsudku (vydání částečného rozsudku za situace, kdy podmínky pro jeho vydání nebyly dány, představuje vzhledem k ustanovení § 152 odst. 2 o. s. ř. vadu, která mohla mít vliv na správnost rozhodnutí) a nedostatky odůvodnění rozsudku, o které je napadený výrok přímo opřen, které činí rozsudek nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů nezbylo odvolacímu soudu, než napadený rozsudek okresního soudu v části výroku I. podle § 219a odst. 1 písm. a), b) o. s. ř. zrušit a věc v tomto rozsahu vrátit okresnímu soudu k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř.). Na okresním soudu tak bude, aby pokračoval v řízení.

31. V dalším řízení okresní soud zejména zjistí (v tomto směru provede řádné dokazování) skutkové okolnosti s ohledem na zákonná kritéria (vyplývající z aplikované právní normy) a své závěry ve svém novém rozhodnutí, způsobem vyhovujícím zákonným požadavkům uvedeným v ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř., odůvodní, přičemž se neopomene vypořádat s námitkami

účastníků, včetně těch, které uplatnili v rámci odvolacího řízení. Při vyhotovení nového rozhodnutí okresní soud zajistí, aby z jeho odůvodnění přesně, určitě a srozumitelně vyplývala – v logické návaznosti a s hodnotící vazbou k jednotlivým důkazům – skutková zjištění, která v souhrnu vytvářejí skutkový nálezn, včetně toho, že následně provede jeho právní posouzení (z hlediska soudem aplikované právní normy). V této části odůvodnění rozsudku musí být vyjádřen nejen obsah v řízení provedených důkazů, ale také hodnocení výsledků dokazování. Provedené důkazy soud zhodnotí jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti (§ 132 o. s. ř.) a při hodnocení důkazů, neopomene přihlédnout ke všemu, co vyšlo v řízení najevo a co uvedli účastníci, neboť pominutím určitých významných okolností vyplývajících z provedených důkazů při hodnocení, představuje porušení zásady volného hodnocení důkazů a soud v takovém případě rozhoduje na základě nesprávně zjištěného skutkového stavu. Následně zformuluje skutkovou právní větu, tj. stručně a výstižně vyjádří skutkový stav věci. Zejména se okresní soud bude zabývat tím, zda jednání, kterým dle tvrzení žalobkyně bylo odepřením rovného zacházení je přičitatelné žalované (tj. zda šlo o chování žalované), jaký byl důvod tohoto jednání. Následně okresní soud na zjištěný skutkový stav aplikuje příslušnou právní normu. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že v rámci předvídatelnosti rozhodnutí je povinností soudu seznámit účastníky s právním názorem soudu a umožnit jim, aby se k tomuto vyjádřili, příp. doplnili vylicení rozhodných skutečností a navrhli důkazy, které z hlediska dosavadního právního posouzení nebyly relevantní. Za splnění zákonných podmínek je účastníky třeba poučit podle § 118a o. s. ř.

32. V novém (konečném) rozhodnutí soud prvního stupně rozhodne nejen o náhradě nákladů řízení před ním vedeným, ale též o náhradě nákladů tohoto odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

33. Soud prvního stupně je v dalším řízení vázán právním názorem odvolacího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 226 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není přípustné dovolání.

[Místo vydání] 17. prosince 2019

JUDr. Jana Nováková
předsedkyně senátu